

Пріма Р. М. – доктор пед. н., професор кафедри педагогіки
СНУ імені Лесі Українки

Гребенюк Ю. Р. – студентка 5 курсу педагогічного факультету
СНУ імені Лесі Українки

ФЕНОМЕНОЛОГІЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Постановка проблеми. На сьогоднішній час проблема творчого розвитку дитини набирає дедалі більшої ваги. Громадськість усвідомлює, що, тримаючи курс на формування вітчизняного інтелектуального потенціалу, слід розвивати в межах можливого творчі здібності кожної дитини, а не особливо обдарованих.

Забезпечення творчого розвитку особистості – найважливіше завдання всіх світових освітніх систем. Одним із основних напрямків гуманізації освіти є спрямування навчального процесу на формування, розвиток і саморозвиток суб'єктів педагогічної взаємодії. На важливості цієї тези наголошується, зокрема в Державній національній програмі «Освіта» («Україна ХХІ століття»), де одним із стратегічних завдань визначено створення умов для формування освіченої, творчої особистості громадянина, реалізації та самореалізації його природних задатків.

Мета дослідження: проаналізувати деякі аспекти змістової сутності феномена «творчість»; уточнити дефініції понять «творчі можливості», «творчі якості» особистості молодшого школяра.

Результати дослідження. Передусім, відзначимо, що розвитком творчої особистості керувати важко. Є багато чинників, що впливають на інтелектуальний розвиток, серед них умови, в яких формується дитина, середовище, що її оточує. Однак найважливішим для творчого розвитку особистості є характер її навчальної діяльності. Для того, щоб визначити оптимальну технологію формування творчої особистості молодшого школяра у

процесі навчання, спочатку слід осмислити саме поняття «творчість» та похідні від нього поняття: творчі можливості, творчі якості особистості. Так, у «Великому тлумачному словнику української мови» творчість визначено як діяльність людини, яка спрямована на створення духовних, матеріальних цінностей; діяльність, пройнята елементами нового, вдосконалення, збагачення розвитку [1].

Творча діяльність є антиподом наслідування, копіювання, діяльності за шаблоном, готовим взірцем, правилом, алгоритмом.

Творчість має такі основні ознаки:

- у процесі творчої діяльності відбувається перетворення явищ, речей, процесів діяльності або їх зразків, чуттєвих чи розумових;
- продукти творчості, нові ідеї, системи дій, невідомих закономірностей тощо містять у собі новизну [5, 7].

Зауважимо, творчість – це завжди творення, тобто побудова нового й оригінального, нестандартне бачення у звичайному нових можливостей його функціонування або включення його як частини в нову систему, можливість продукувати значну кількість ідей [3, 13].

Творчі можливості учня початкової школи – це відносно самостійна, динамічна система творчих якостей його особистості, пов'язана з інтелектом, умовами розвитку, яка формується, розвивається та виявляється у творчій діяльності і забезпечує розвивальну взаємодію особистості з довкіллям. Творчі можливості учня реалізуються не тільки в предметній діяльності, а й у процесі його життя, самореалізації як засобу самоствердження, самовираження та саморозвитку [4].

Розглянемо творчі якості молодшого школяра, сукупність яких, на наш погляд, відображає його творчі можливості.

1. Підсистема спрямованості на творчу діяльність: позитивне уявлення про себе, бажання пізнати себе, творчий інтерес, допитливість, потяг до одержання нової інформації, фактів.

2. *Підсистема характерологічних особливостей особистості:* сміливість, готовність до ризику, самостійність, ініціативність, упевненість у своїх силах і здібностях, цілеспрямованість, наполегливість, уміння довести розпочату справу до кінця, працелюбність, емоційна активність.

3. *Підсистема творчих умінь:* проблемне бачення, здатність до висування гіпотез, оригінальних ідей, до дослідницької діяльності, вміння аналізувати, інтегрувати та синтезувати інформацію; розвинута уява, фантазія, здатність до виявлення суперечностей, подолання інерції мислення, здатність до міжособистісного спілкування.

4. *Підсистема психічних процесів:* альтернативність мислення, дивергентність мислення, точність мислення, готовність пам'яті, асоціативність пам'яті, цілісність, синтетичність, свіжість і самостійність сприйняття, пошуково-перетворюючий стиль мислення [2, 15].

Саме ці ознаки і характеризують дитячу творчість. Оригінальність як здатність до нового, незвичного, нестандартного вирішення проблем дуже яскраво проявляється на рівні старшого дошкільного та молодшого шкільного віку [3, 14].

Висновки. Аналіз наведених трактувань поняття «творчість» дозволяє узагальнити, що творчість – це діяльність, результатом якої є створення нових матеріальних і духовних цінностей. Саме творчі можливості забезпечують всебічний розвиток особистості дитини, процес соціалізації та самореалізації молодшого школяра.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник української мови. К.; Ірпінь, 2007. – ?с.
2. Рибіна М. Творча особистість: як виховувати її на уроці / М. Рибіна // Завуч. – 2010. – № 8. – С. 13–18.
3. Самолук Н. Формування творчої особистості молодшого школяра / Н. Самолук // Психолог. – 2010. – № 13. – С. 13–16.
4. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості вчителя: Навч. посіб. К., 2004. – ?с.

5. Як допомогти дитині стати творчою особистістю. – К.: Ред. загальнопед. газет, 2003. – 112 с.